

DĖL AUKCIONO NAUDOTI RADIO DAŽNIUS IŠ 713–788 MHz RADIO DAŽNIŲ JUOSTOS

UAB „Bitė Lietuva“ teikia savo poziciją dėl Ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – RRT) interneto svetainėje paskelbto „Aukciono suteikti teisę naudoti radijo dažnius (kanalus) iš 713–788 MHz radijo dažnių juostos sąlygų aprašo“ projekto (toliau – Projektas).

Dėl aukciono rengimo datos

Pirmiausia, mūsų nuomone, šiuo metu rengti Projekte nurodytą 700 MHz radijo dažnių aukcioną būtų netikslinga ir neefektyvu dėl žemiau išdėstytų priežasčių.

2020 m. rugsėjo 16 d. LR Vyriausybės pasitarime buvo pritarta LR Susisiekimo ministerijos parengtai Valstybinio kritinio ryšio tinklo (toliau – VKRT) modelio koncepcijai. Pagal šią koncepciją valstybė planuoja pasistatyti naują mobiliojo ryšio tinklą (bokštus ir kitą infrastruktūrą). Vyriausybės protokoliniu sprendimu LR Vidaus reikalų ministerijai (toliau – VRM) taip pat buvo pavesta kreiptis į RRT dėl 2x10 MHz dažnių ruožo iš 700 MHz dažnių juostos (30% nuo visos 700 MHz dažnių juostos) ir 3500 MHz dažnių ruožo esančios 100 MHz pločio juostos (25% nuo visos 3500 MHz dažnių juostos) rezervavimo VKRT reikmėms.

Iš Projekto nuostatų matyti, kad RRT jau yra numačiusi rezervuoti 2x10 MHz iš 700 MHz radijo dažnių juostos, t.y. operatoriams bus leidžiama įsigyti tik 2x20 MHz radijo dažnių juostą dalinant ją į 1 leidimą 2x10 MHz ir 2 leidimus 2x5 MHz. Projekte numatomi aukcionui teikti B kategorijos radijo dažnių blokai po 5 MHz (TDD blokai) iš esmės nekeičia situacijos dėl FDD ir TDD įrangos suderinamumo problemų.

Atsižvelgiant į tai, kad 700 MHz radijo dažniai yra esminiai rinkos dalyviams artimiausiu metu diegiant 5G Lietuvoje, ypač kiek tai susiję su teritorijos padengimu 5G ryšio tinklu, prieš rezervuojant dažnius VKRT reikmėms bei vykdant Projekte numatytą aukcioną, yra būtina atlikti tikslią VKRT poreikių analizę (kokios paslaugos bus teikiamos, kiek abonentų jomis naudosis, kokie numatomi perduodamų duomenų kiekiai ir pan.). Priešingu atveju, toks neefektyvus 700 MHz radijo dažnių juostų panaudojimas VKRT kūrimui stipriai pakenks naujos kartos 5G tinklų vystymuisi ir plėtrai Lietuvoje, nulems žymų Lietuvos technologijų atsilikimą bei investicijų sumažėjimą.

Atkreipiame dėmesį, jog pagal Europos Sąjungos Elektroninių ryšių komiteto (angl. *Electronic Communications Committee ECC*) sprendimą ECC Decision (16)02¹ tokiems tinklams kaip VKRT galima naudoti dažnius iš 700 MHz juostos ir nerezervuojant 30% nuo visos 700 MHz dažnių juostos VKRT reikmėms. Pažymėtina, kad beveik visos Europos sąjungos valstybės, kuriose jau paskelbtas 700 MHz aukcionas, valstybės reikmėms nėra rezervavusi dažnių iš 700 MHz dažnių juostos.

¹ ECC sprendimas (16)02. Nuoroda internete: <https://docdb.cept.org/download/1cad836-23e4/ECCDEC1602.pdf>

Be to, prieš Vyriausybei patvirtinant VKRT koncepciją, ji nebuvo derinta nei su rinkos dalyviais, nei su verslo organizacijomis, nei su RRT. Nebuvo įvertintos kitos galimos, mažiau investicijų reikalaujančios bei kitose šalyse sėkmingai įgyvendinamos, VKRT steigimo alternatyvos. Pavyzdžiui, komercinio operatoriaus tinklo resursų nuoma ar hibridinis tinklas, kai tinklo branduolys (angl. *Core network*) būtų realizuojamas valstybės nuosavoje platformoje, ją integruojant su vienu ar keliais vienu metu iš esamų mobiliojo ryšio operatorių komercinių 4G/LTE, vėliau ir 5G, radijo prieigos tinklų (angl. *Radio Access Network*), suteikiant papildomus įdiegiamus perduodamos informacijos saugumo garantus. Taip pat svarbu paminėti, kad nevyko jokių diskusijų su RRT dėl VKRT paslaugų apimties ir realaus dažnių joms poreikio.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą, siūlome Projekte numatytą aukcioną rengti tik po to, kai bus visiškai aiškūs VKRT poreikiai ir valstybei galutinai apsisprendus dėl šio tinklo realizavimo būdų (tinklo branduolys (angl. *core network*) statomas valstybės, o operatoriai teikia VKRT RAN kaip paslaugą, valstybė perka visą VKRT kaip paslaugą iš operatorių, valstybė pati stato tiek tinklo branduolį, tiek RAN dalį). Priešingu atveju ženkliai nukentės 5G tinklo kokybė Lietuvoje. Manome, kad prieš rengiant Projekte nurodytą aukcioną būtina, kad RRT pateiktų savo ekspertinę nuomonę dėl realus radijo dažnių poreikio VKRT, atsižvelgiant į efektyviausius ir racionaliausius radijo dažnių panaudojimo būdus.

Manome, kad 700 MHz radijo dažnių aukcionas turėtų būti rengiamas kartu su 3500 MHz radijo dažnių aukcionu, išsprendus aukščiau nurodytus klausimus.

Dėl pastabų Projektui

Pažymime, kad FDD ir TDD (A ir B kategorijos blokai) radijo dažniams nėra vieningos tinklo įrangos, įsigijus A ir B kategorijos blokus tektų investuoti į atskirą įrangą, o esant tokiam radijo dažnių kiekiui investuoti į atskirą įrangą būtų neracionalu ir komerciškai nepatrauklu. Pažymėtina, kad net ir įsigijus atskirą įrangą FDD ir TDD radijo dažniams, labai tikėtini jų tarpusavio trikdžiai. Dėl šios priežasties valstybė galėtų svarstyti vietoje šiuo metu planuojamos rezervuoti 2x10 MHz FDD radijo dažnių juostos pati naudoti (ar per operatorių, kuris tuos dažnius įsigytų) 15 MHz TDD radijo dažnių spektrą.

Projekto 3 punkte numatyta, kad aukciono dalyvis aukciono metu gali teikti kainos pasiūlymus tik dėl vieno arba dviejų A kategorijos radijo dažnių blokų ir (arba) vieno B kategorijos radijo dažnių bloko. Aukciono dalyvis, teikiantis kainos pasiūlymus dėl dviejų A kategorijos radijo dažnių blokų, vienu metu gali būti pateikęs kainos pasiūlymus tik dėl radijo dažnių blokų Nr. A2 ir Nr. A3. Iš esmės ši nuostata reiškia, kad įmanoma situacija, kai A kategorijos blokus gali įsigyti tik du operatoriai, o vienas iš operatorių gali likti be A kategorijos blokų, o tuo pačiu ir be pagrindinio padengimui skirto 5G radijo dažnio. Kaip minėta B kategorijos blokai nėra itin patrauklūs dėl investicijų į įrangą dydžio ir radijo trikdžių. Siūlome, kad kiekvienas operatorius galėtų įsigyti po vieną A kategorijos bloką, o visiems A kategorijos blokams skirti 2x10 MHz.

Projekto radijo dažnių naudojimo sąlygų skyrių siūlome papildyti nuostata, kad Projekte nurodyti antžeminių sistemų plėtros reikalavimai gali būti įvykdyti naudojant ir kitus RRT išduotus radijo dažnius.

Projekto 21 punkte numatyta, kad plėtros reikalavimai yra taikomi tik geografinėse vietovėse, kuriose yra išspręsti tarpvalstybinio koordinavimo klausimai su kaimyninėmis valstybėmis. Manome, kad RRT galėtų skelbti, kuriose vietovėse koordinavimo klausimai yra neišspręsti, tokiu būdu sudarant realią galimybę netaikyti įpareigojimų tokiose teritorijose.

Projekto 25.13 punkte numatytas reikalavimas pateikti dokumentus, įrodančius, kad aukciono dalyvis turi ne mažiau kaip 20000 abonentų ir verčiasi viešųjų telefono ryšio paslaugų ir (arba) duomenų perdavimo paslaugų veikla. Manome, kad šį punktą reikėtų papildyti išlyga, kad šis reikalavimas netaikomas, jei atitinkamus duomenis turi pati RRT (operatorius 5 metus teikia RRT ataskaitas, kuriose nurodo kokias paslaugas teikia bei turimą abonentų skaičių). Tokiu būdu būtų sumažinta biurokratinė našta aukciono dalyviams, kurie teikia tokius duomenis RRT.

Vertinant Projekto 44 punkto nuostatas nėra aišku, ar aukciono dalyvis pranešęs apie radijo dažnių bloko atsisakymą ir kartu nepateikęs naujo pranešimo dėl kito radijo dažnių bloko (konkrečiu aukciono metu neturi galiojančių pasiūlymų) gali ir toliau dalyvauti aukcione. Siūlome šią nuostatą patikslinti.

Projekto 54 punktas numato, kad komisija neskelbia kito aukciono etapo ir apie tai Aprašo **Error! Reference source not found.** punkte nustatyta tvarka informuoja kiekvieną aukciono dalyvį, kai komisijos posėdžio metu nustatoma, kad per du paskutinius aukciono etapus nėra pateikta nė vieno registruoto elektroninio dokumento. Siūlome patikslinti vietoje žodžio „dokumento“ įrašant žodį „pranešimo“.

Generalinio direktoriaus pavaduotojas

Gintas Butėnas